

*Utskottet för internationell handel
Utskottet för industrifrågor, forskning och energi*

2023/0273(NLE)

2.4.2024

FÖRSLAG TILL REKOMMENDATION

om utkastet till rådets beslut om unionens frånträde från energistadgefördraget
(06509/2024 – C9-0059/2024 – 2023/0273(NLE))

Utskottet för internationell handel
Utskottet för industrifrågor, forskning och energi

(Gemensamt utskottsförfarande – artikel 58 i arbetsordningen)

Föredragande: Anna Cavazzini, Marc Botenga

Teckenförklaring

- * Samrådsförfarande
- *** Godkännandeförfarande
- ***I Ordinarie lagstiftningsförfarande (första behandlingen)
- ***II Ordinarie lagstiftningsförfarande (andra behandlingen)
- ***III Ordinarie lagstiftningsförfarande (tredje behandlingen)

(Det angivna förfarandet baseras på den rättsliga grund som angetts i förslaget till akt.)

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

	Sida
FÖRSLAG TILL EUROPAPARLAMENTETS LAGSTIFTNINGSRESOLUTION.....	5
MOTIVERING	6
BILAGA: ENHETER ELLER PERSONER SOM FÖREDRAGANDEN AV YTTRANDE HAR FÅTT SYNPUNKTER FRÅN	8

FÖRSLAG TILL EUROPAPARLAMENTETS LAGSTIFTNINGSRESOLUTION

om utkastet till rådets beslut om unionens frånträde från energistadgefördraget
(06509/2024 – C9-0059/2024 – 2023/0273(NLE))

(Godkännande)

Europaparlamentet utfärdar denna resolution

- med beaktande av utkastet till rådets beslut (06509/2024),
 - med beaktande av energistadgefördraget, som undertecknades i Lissabon den 17 december 1994, särskilt artikel 47,
 - med beaktande av den begäran om godkännande som rådet har lagt fram i enlighet med artiklarna 194.2 och 207.4 första stycket och artikel 218.6 andra stycket a led v i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (C9-0059/2024),
 - med beaktande av artikel 105.1 och 105.4 samt artikel 114.7 i arbetsordningen,
 - med beaktande av den gemensamma behandlingen av ärendet i utskottet för internationell handel och utskottet för industrifrågor, forskning och energi, i enlighet med artikel 58 i arbetsordningen,
 - med beaktande av rekommendationen från utskottet för internationell handel och utskottet för industrifrågor, forskning och energi (A9-0000/2024).
1. Europaparlamentet godkänner att unionen frånträder energistadgefördraget.
 2. Europaparlamentet uppdrar åt talmannen att översända parlamentets ståndpunkt till rådet och kommissionen samt till regeringarna och parlamenten i medlemsstaterna och i de fördragsslutande parterna i energistadgefördraget.

MOTIVERING

Energistadgefördraget är ett multilateralt handels- och investeringsavtal som är tillämpligt på energisektorn. Fördraget undertecknades 1994 och trädde i kraft 1998. Europeiska unionen är part i energistadgefördraget tillsammans med Euratom, 23 av EU:s medlemsstater samt Japan, Schweiz, Turkiet och de flesta länderna i västra Balkan och f.d. Sovjetunionen, med undantag av Ryssland och Belarus, som undertecknade avtalet 1994 men aldrig ratificerade det.

Elva medlemsstater (Tyskland, Frankrike, Spanien, Nederländerna, Italien, Polen, Slovenien, Luxemburg, Danmark, Irland och Portugal) och Förenade kungariket, som tillsammans representerar mer än 70 % av den europeiska befolkningen, har redan beslutat att dra sig ur energistadgefördraget. Det är nu därför logiskt att även EU frånträder fördraget.

Energistadgefördraget är det investeringsavtal som multinationella företag oftast använder för att stämma länder, och antalet fall av tvistlösning mellan investerare och stat ökar varje år. Den 1 december 2023 hade 162 kända skiljedomsförfaranden om investeringar inletts inom ramen för energistadgefördraget, varav omkring 70 % är EU-interna skiljedomsförfaranden om investeringar baserade på energistadgefördraget. Allt fler rättsliga förfaranden inleds mot miljöåtgärder.

Forskare har upprepade gånger varnat för att man för att avvärja allvarliga klimatkriser måste få till stånd en snabbare utfasning av fossila bränslen och en snabb omställning till förnybar energi. Skyddet av investeringar i fossila bränslen inom ramen för energistadgefördraget står i direkt strid med behovet av att fasa ut kol, olja och gas och med annan klimatpolitik. Energistadgefördraget har gjort det möjligt för multinationella företag som producerar fossila bränslen att stämma europeiska regeringar som har genomfört politik i syfte att fasa ut fossila bränslen eller främja en rättvis energiomställning. Den senaste tidens fall visar att energistadgefördraget inte bara motverkar klimatåtgärder utan också hindrar staternas förmåga att hantera energikrisen och energiomställningen. Under 2021 begärde de tyska kolföretagen RWE och Uniper 2,4 miljarder euro i skadestånd från den nederländska regeringen, eftersom den hade satt en tidsfrist för utfasningen av kol till 2030. År 2022 ålades Italien att betala ett belopp på 250 miljoner euro i ersättning till det brittiska oljebolaget Rockhopper på grund av sitt beslut att förbjuda utvecklingen av havsbaserad oljeutvinning utmed landets kuster, en praxis som kritiserats av italienska kustsamhällen. Och i november 2023 lämnade oljebolaget Klesch Group Holdings Limited in en stämningsansökan mot EU, Tyskland och Danmark och krävde dem på minst 95 miljoner euro eftersom de infört en skatt på exceptionella vinster i enlighet med rådets förordning (EU) 2022/1854 för att motverka de ekonomiska konsekvenserna av höga energipriser.

Förslaget om att EU ska dra sig ur energistadgefördraget är ett resultat av att många organisationer i flera år har verkat för ett frånträde från ett fördrag som skyddar multinationella fossilbränsleföretags ekonomiska intressen på bekostnad av en regleringsmässig autonomi och en effektiv social klimatomställning. År 2021 uppmanade över en miljon EU-medborgare EU-länderna att ”dra sig ur energistadgefördraget”. Klimataktivister, fackföreningar, forskare, akademiker och ett stort antal sociala rörelser gick samman för att avslöja farorna med detta fördrag och uppmanade vid ett flertal tillfällen länderna att dra sig ur det. Dessutom efterlyste Europaparlamentet ett frånträde från energistadgefördraget i sin resolution av den 24 november 2022 om resultatet av

moderniseringen av energistadgefördraget.

Eftersom det inte hade skett någon betydande uppdatering av energistadgefördraget sedan 1990-talet inleddes en moderniseringsprocess i november 2018 för att anpassa fördraget till principerna i Parisavtalet, kraven på hållbar utveckling och kampen mot klimatförändringar och till moderna normer för investeringskydd.

Europaparlamentet anser dock att den text som föreslagits för det moderniserade energistadgefördraget inte är anpassad till vare sig Parisavtalet¹, EU:s klimatlag² eller målen i den europeiska gröna given³. Moderniseringen överensstämmer inte heller med viktiga delar i Europaparlamentets resolution av den 23 juni 2022 om framtiden för EU:s politik för internationella investeringar, där det angavs att energistadgefördraget ”omedelbart bör förbjuda investerare som investerar i fossila bränslen att stämma de avtalsslutande parterna för att de bedriver en politik för utfasning av fossila bränslen i linje med deras åtaganden enligt Parisavtalet”. Det moderniserade energistadgefördraget har inte heller lyckats övertyga en kvalificerad majoritet av medlemsstaterna i rådet, vilket är skälet till att EU inte fick mandat att gå vidare med antagandet av moderniseringen vid energistadgskonferensen i november 2022.

Så länge Europeiska unionen förblir medlem i energistadgefördraget kan även de EU-medlemsstater som redan har lämnat energistadgefördraget stämmas för att de tillämpar EU-politik.

Föredragandena anser därför att unionen inte kan fortsätta att vara en fördragsslutande part i energistadgefördraget, och de välkomnar kommissionens förslag om att unionen ska frånträda fördraget.

Föredragandena uppmanar kommissionen att fortsätta att främja ett samordnat utträde för alla medlemsstater för att begränsa de negativa effekterna av tidsfristklausulen och för att effektivt förhindra tvister inom EU.

Föredragandena uppmanar kommissionen att fortsätta sina ansträngningar för att nå en överenskommelse med medlemsstaterna om ett inbördes avtal som kodifierar tolkningen att energistadgefördraget inte är tillämpligt och inte var avsett att tillämpas på tvister mellan en medlemsstat och en investerare från en annan medlemsstat om en investering som gjorts av den senare i den första medlemsstaten. Vidare uppmanar föredragandena kommissionen att vända sig till partnerländerna och föreslå ett andra avtal som gör det möjligt för de tredjelandsparter i energistadgefördraget som vill dra sig ur fördraget att neutralisera tidsfristklausulen på ömsesidig basis.

¹ Avtal antaget vid den 21:a partskonferensen för FN:s ramkonvention om klimatförändringar i Paris den 12 december 2015 (Parisavtalet).

² Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/1119 av den 30 juni 2021 om inrättande av en ram för att uppnå klimatneutralitet och om ändring av förordningarna (EG) nr 401/2009 och (EU) 2018/1999 (europeisk klimatlag).

³ Kommissionens meddelande *Den europeiska gröna given* (COM(2019)0640) av den 11 december 2019.

BILAGA: ENHETER ELLER PERSONER SOM FÖREDRAGANDEN AV YTTRANDE HAR FÅTT SYNPKUNKTER FRÅN

Föredragandena Anna Cavazzini och Marc Botenga förklarar, i enlighet med artikel 8 i bilaga I till arbetsordningen, att de har mottagit synpunkter från följande enheter eller personer i samband med att förslaget till betänkande utarbetades:

Tabell 1. Synpunkter mottagna av Anna Cavazzini

Enhet och/eller person
Climate Action Network Europe (CAN Europe)
DG ENER, European Commission

Tabell 2. Synpunkter mottagna av Marc Botenga

Enhet och/eller person
Climate Action Network Europe (CAN Europe)
Friends of the Earth Europe

Ovanstående förteckning upprättas uteslutande på föredragandens ansvar.